

Slovenská obchodná inšpekcia (ďalej len „SOI“) ako orgán dohľadu nad dodržiavaním ustanovení zákona č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh v platnom znení vykonala celoslovenskú kontrolnú akciu v súlade s celoeurópskym projektom, ktorý bol zameraný na dodržiavanie povinností hospodárskymi subjektmi pri dovoze chemických látok, chemických zmesí a výrobkov s obsahom chemických látok a zmesí.

Cieľom vykonanej kontroly bolo overiť plnenie povinností zodpovedných hospodárskych subjektov pri dovoze chemických zmesí a výrobkov obsahujúcich chemické látky a zmesi (ďalej len „chemikálie“) v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry v platnom znení (ďalej len „nariadenie REACH“).

Kontrolná akcia bola zameraná overenie dodržiavania obmedzení ustanovených v položkách č. 23, č. 27, a č. 63 prílohy XVII nariadenia REACH u dovezenej bižutérie z tretích krajín.

Zameranie kontroly vychádzalo z opakovaných zistení zvýšenej miery nesúladu zaznamenaných v predchádzajúcich rokoch, a to nielen v rámci kontrolnej činnosti SOI, ale aj v ostatných členských štátoch Európskej únie. Bižutéria je často dovážaná z tretích krajín, a vyrábaná z lacných materiálov, ktoré môžu obsahovať nebezpečné látky, najmä nikel, kadmium a olovo, v koncentráciách presahujúcich právnymi predpismi stanovené limity. Uvedené látky sú dlhodobo predmetom regulácie podľa nariadenia REACH vzhľadom na ich nepriaznivé účinky na ľudské zdravie, najmä pri priamom a dlhodobom kontakte s pokožkou. Kontrola dodržiavania požiadaviek na obsah ťažkých kovov v bižutérii mala za cieľ identifikovať a odstrániť nevyhovujúce výrobky z trhu, čím sa tiež sledoval cieľ posilnenia ochrany zdravia spotrebiteľov a zabezpečenia vyššej miery súladu s platnými právnymi predpismi. V súlade s prílohou XVII nariadenia REACH sa látky, zmesi alebo výrobky podliehajúce obmedzeniam nesmú vyrábať, uvádzať na trh, ani používať, pokiaľ nespĺňajú stanovené podmienky. V prípade bižutérie sa obmedzenia vzťahujú najmä na uvoľňovanie niklu z výrobkov určených na priamy a dlhodobý kontakt s ľudskou pokožkou, ako aj na maximálne povolený obsah olova a kadmia. Tieto opatrenia boli prijaté s cieľom minimalizovať expozíciu spotrebiteľov nebezpečným látkam a zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia v rámci jednotného trhu Európskej únie.

Kontrolná akcia prebiehala v spolupráci s Finančnou správou Slovenskej republiky, ktorá poskytla informácie o dovozoch bižutérie. SOI požiadala o poskytnutie informácií na základe dovozov bižutérie evidovaných pod TARIC kódom 7117. Kontroly prebiehali u hospodárskych subjektov (u dovozcov) po prepustení bižutérie do voľného obehu.

Výsledky kontroly

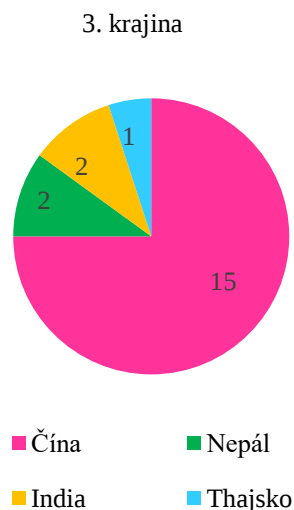
Inšpektori SOI overovali, či dovážaná bižutéria spĺňa podmienky rôznych obmedzení podľa nariadenia REACH pre nebezpečné látky, ťažké kovy.

V rámci kontrolnej akcie boli vykonané kontroly u 10 dovozcov dovážajúcich bižutériu na slovenský trh. Všetky kontrolované hospodárske subjekty predložili potrebné doklady k oprávneniu na podnikanie v súlade s požiadavkami na predmetnú podnikateľskú činnosť.

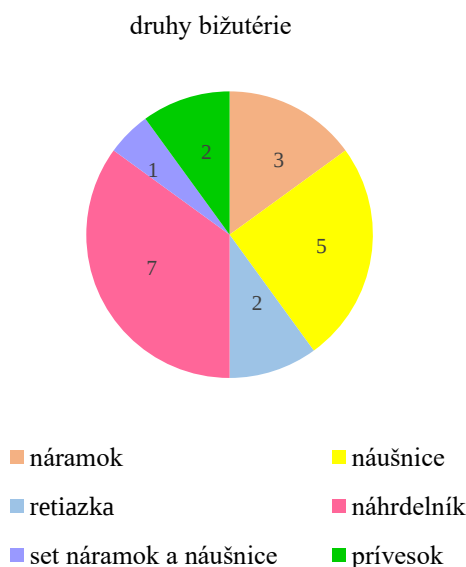
Prekontrolovaných bolo celkom 20 druhov bižutérie, z toho u 7 druhov bižutérie boli kontrolovanými hospodárskymi subjektami predložené protokoly o vykonaných skúškach preukazujúce splnenie požiadaviek na obsah niklu, olova a kadmia. Náhodne bolo **odobratých 13 druhov bižutérie** na preverenie obsahu ťažkých kovov v akreditovanom skúšobnom laboratóriu, u ktorých hospodárske subjekty nepreukázali súlad s prílohou XVII nariadenia REACH prostredníctvom predloženia

dokumentu, protokolu o vykonanej analýze v skúšobnom laboratóriu. Kontrolované boli **náhrdelníky, náušnice, náramky, retiazky, prívesky** a **set náhrdelník s náušnicami** (obrázok 2). Kontrolované druhy bižutérie pochádzali zo 4 rôznych tretích krajín, najčastejšie z Číny (obrázok 1).

Obrázok 1

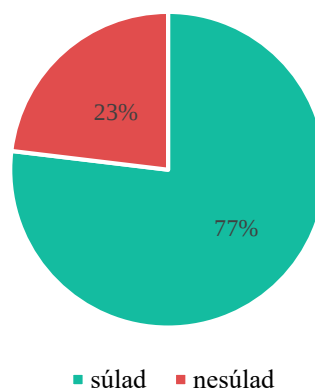

Obrázok 2

Obrázok 3

percentuálne zobrazenie nedostatku pri odobratých vzorkách na testovanie

Z celkového počtu, 20 druhov skontrolovanej bižutérie, boli zistené **nedostatky** u **3 druhov bižutérie**, čo predstavuje 15%. Tento nesúlاد bol zistený len u tých druhov bižutérie, ktoré boli predmetom odberu vzoriek, (13 druhov), u ktorých sa testoval obsah ťažkých kovov, preto zistený **nedostatok predstavuje 23,1%** (obrázok 3).

V rámci odobratej, testovanej, nevyhovujúcej bižutérie, dovozcovia doviezli bižutériu z **Číny** (náhrdelník, obrázok 4; set náhrdelník s náušnicami, obrázok 6). Jeden druh nevyhovujúcej bižutérie bol dovezený z **Indie** (náušnice, obrázok 5).

Vo všetkých odobratých vzorkách sa analyzovaním preverovalo množstvo niklu, olova a kadmia v nezávislom akreditovanom skúšobnom laboratóriu.

Nikel sa nesmie používať v žiadnych upínacích predmetoch, ktoré sa vkladajú do prepichnutých uší alebo iných prepichnutých častí ľudského tela, okrem prípadov, keď je miera uvoľňovania niklu z takýchto upínacích predmetov menšia ako $0,2 \mu\text{g}/\text{cm}^2/\text{týždeň}$ a vo výrobkoch určených na priamy a dlhodobý kontakt s pokožkou ak je miera uvoľňovania niklu z častí týchto výrobkov prichádzajúcich do priameho a dlhodobého kontaktu s pokožkou vyššia ako $0,5 \mu\text{g}/\text{cm}^2/\text{týždeň}$.

Kadmium sa nesmie používať ani uvádzať na trh, ak je koncentrácia $\geq 0,01 \%$ hm. kovu.

Olovo sa nesmie uviesť na trh ani použiť v žiadnej jednotlivéj časti šperkových výrobkov, ak sa koncentrácia olova (vyjadreného ako kov) v takej časti rovná alebo je väčšia ako $0,05 \%$ hm.

Najpočetnejšia a najvyššia miera nedodržovania povoleného obsahu na ťažké kovy v testovaných vzorkách bola nameraná u **niklu, 23%**. Všetky tri nesúladné vzorky obsahovali nadlimitné množstvo tohto ťažkého kovu (tabuľka1). V prípade náhrdelníku bola nameraná miera uvoľňovania niklu o 59,6 % viac ako je stanovený maximálny migračný limit. U náušnic sa zistila miera uvoľňovania niklu viac ako o 45,5%, a u setu náhrdelník s náušnicami bola nameraná miera uvoľňovania niklu o 99 % viac ako je stanovený maximálny migračný limit (v tomto sete nadlimitné množstvo bolo namerané v náušniciach).

U náhrdelníku (v prívesku) bol prekročený maximálny hmotnostný limit aj na množstvo kadmia viac ako o 86% (tabuľka1).

Tabuľka 1

Množstvo ťažkého kovu v testovanej bižutérii	náhrdelník	náušnice	set náhrdelník a náušnice
prekročenie množstva Ni o	59,6 %	45,5 %	99 %
prekročenie množstva Cd o	86,85 %	-	-

Obrázok 4
náhrdelník

Obrázok 5
náušnice

Obrázok 6
set náhrdelník a náušnice

Opatrenia

Vo všetkých kontrolovaných prevádzkach boli spísané inšpekčné záznamy.

Hospodárskym subjektom, u ktorých boli zistené nedostatky, bolo umožnené prijať nápravné opatrenie podľa nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 2019/1020 o dohľade nad trhom a súlade výrobkov

v platnom znení, ktorým sa zaviazali k nesprístupňovaniu nebezpečného výrobku na trhu, jeho stiahnutiu z trhu, ako aj k informovaniu spotrebiteľov o vyššie uvedených nebezpečných výrobkoch, a o možnosti ich spätného vzatia a vrátenia kúpnej ceny. Tromi dotknutými kontrolovanými hospodárskymi subjektami boli prijaté vyššie uvedené nápravné opatrenia na 3 druhy bižutérie v počte 447 kusov v celkovej hodnote 3586 €.

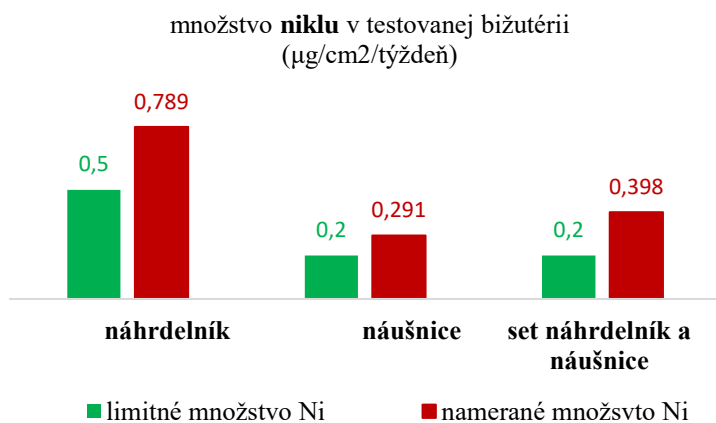
Všetky zistené nesúladne druhy bižutérie boli oznámené do systému Safety Gate/Rapex.

Záver

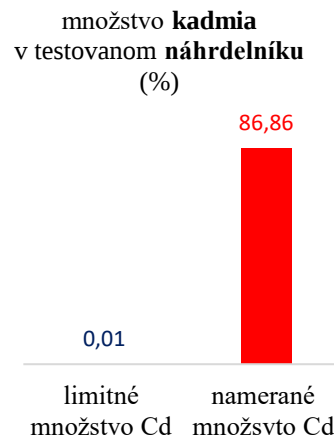
Vykonaná kontrolná akcia zameraná na dodržiavanie obmedzení chemických látok v bižutérii potvrdila nesúlad pri v dodržiavaní limitného množstva pre vybrané ťažké kovy a to aj napriek predchádzajúcim kontrolným akciám v oblasti kontroly plnenia chemických požiadaviek podľa prílohy XVII nariadenia REACH.

Z celkového počtu 20 skontrolovaných druhov bižutérie boli **nedostatky identifikované pri 3 druhoch**, čo predstavuje 15 %. V prípade **13 druhov bižutérie, ktoré boli predmetom laboratórneho skúšania, predstavoval podiel nevyhovujúcich vzoriek až 23,1 %**. Zistené nesúlady sa týkali výrobkov, pri ktorých dovozcovia nepreukázali súlad prostredníctvom predloženia platných protokolov o vykonanej analýze na obsah ťažkých kovov. Laboratórne analýzy potvrdili **prekročenie** maximálne povolených množstiev najmä pri **množstve uvoľňovaného niklu, ktorý bol zistený vo všetkých troch nevyhovujúcich vzorkách** (graf 1).

Graf 1

Graf 2

U jednej vzorky bolo súčasne preukázané prekročenie aj maximálne povoleného množstva kadmia (Graf 2).

Nevyhovujúca bižutéria pochádzala z Číny a Indie.

Bižutéria bola identifikovaná ako jedna z rizikových skupín výrobkov z hľadiska nedodržiavania chemických obmedzení, najmä pri dovoze z tretích krajín. Zistené nedostatky potvrdzujú pretrvávajúci trend z predchádzajúcich rokov, kedy sa opakovane preukazuje nesúlad pri uvádzaní bižutérie na trh. Rovnako sa preukazuje, že nikel zostáva najproblematickejšou chemickou látkou z hľadiska ochrany zdravia spotrebiteľa, pokiaľ ide o výrobky určené na priamy a dlhodobý kontakt s pokožkou alebo o výrobky určené na nosenie v prepichnutých častiach tela.

Pozitívne možno hodnotiť skutočnosť, že dotknuté hospodárske subjekty dobrovoľne prijali nápravné opatrenia v súlade s platnou legislatívou a nevyhovujúce výrobky boli stiahnuté z trhu. Informácie o nebezpečných výrobkoch boli zdieľané prostredníctvom webu SOI a systému Safety Gate/RAPEX, čím sa znižuje riziko ďalšieho ohrozenia zdravia spotrebiteľov.

Realizovaná kontrolná akcia potvrdila opodstatnenosť pokračovania systematického dohľadu nad trhom s bižutériou dovezenej z krajín mimo EÚ s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia spotrebiteľov a jednotné uplatňovanie chemickej legislatívy v rámci Európskej únie.